

Gemeenteraad Renkum

IBAN NL02BNGH0285007076
KvK 09215649

Datum 13 augustus 2024 Onderwerp Minima effectrapportage – evaluatie minimabeleid

Beste leden van de gemeenteraad,

Bijgaand ontvangt u ter informatie de evaluatie van ons minimabeleid in de vorm van een Minima effectrapportage (MER). De aanleiding voor het onderzoek was meerledig:

- Het verkrijgen van een actueel beeld van de doelgroep minima;
- Inzicht in de invloed van zowel landelijk als lokaal beleid op de bestedingsruimte van minima;
- Update van het onderzoek in 2019;
- Het kunnen toetsen van de in 2023 ingevoerde beleidswijzigingen t.w.:
 - Verruiming inkomensgrens bijzondere bijstand naar 120% sociaal minimum;
 - Verruiming inkomensgrens GelrePas en Kindpakket naar 150% voor stellen met kinderen.

Het onderzoek is uitgevoerd door Onderzoeksbureau KWIZ en bestaat uit twee onderdelen, namelijk de Armoede index en de Inkomenseffect rapportage. Deze onderzoeksvorm geeft ons goed inzicht in het effect van ons beleid per regeling en huishoudcategorie. Het kan daardoor aanleiding zijn ons beleid op onderdelen bij te stellen. In deze raadsbrief geven wij u een samenvatting van het onderzoek en welke conclusies daaruit getrokken kunnen worden.

Opzet van de rapportage

Armoede index

De Armoede index berekent via een model het aantal huishoudens per inkomenscategorie tussen 100 en 150% van het Wettelijk sociaal minimum en met een laag vermogen in 2024. Daarnaast geeft de Armoede index per inkomenscategorie weer wat het gebruik van alle gemeentelijke minimaregelingen was in 2023.

Inkomenseffect rapportage (IER)

Voor elf verschillende huishoudtypes in acht verschillende inkomenscategorieën is berekend hoeveel zij maandelijks aan gemeentelijke regelingen en landelijke toeslagen kunnen ontvangen in 2024. Dit geeft inzicht in het effect van minimaregelingen en wat er gebeurt als het inkomen toeneemt. Met andere woorden: treedt er een armoedeval op of niet als iemand meer gaat werken. Specifiek is voor enkele huishoudtypes onderzocht welke bestedingsruimte er overblijft als er zorgkosten in het huishouden zijn. De elf onderzochte huishoudtypes zijn:

Uw brief van

Uw kenmerk

Behandeld door

R. (Roelie) Lammers

Verzenddatum van deze brief

Ons kenmerk

r.lammers@renkum.nl

-

Niet AOW-gerechtigden:

1. alleenstaande;
2. alleenstaande met een zorgvraag;
3. alleenstaande ouder met twee kinderen (3 en 8 jaar);
4. alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar);
5. paar zonder kinderen;
6. paar met twee kinderen (3 en 8 jaar);
7. paar met twee kinderen (8 en 13 jaar);
8. paar met twee kinderen (8 en 13 jaar) waarvan één kind met een zorgvraag.

AOW-gerechtigden:

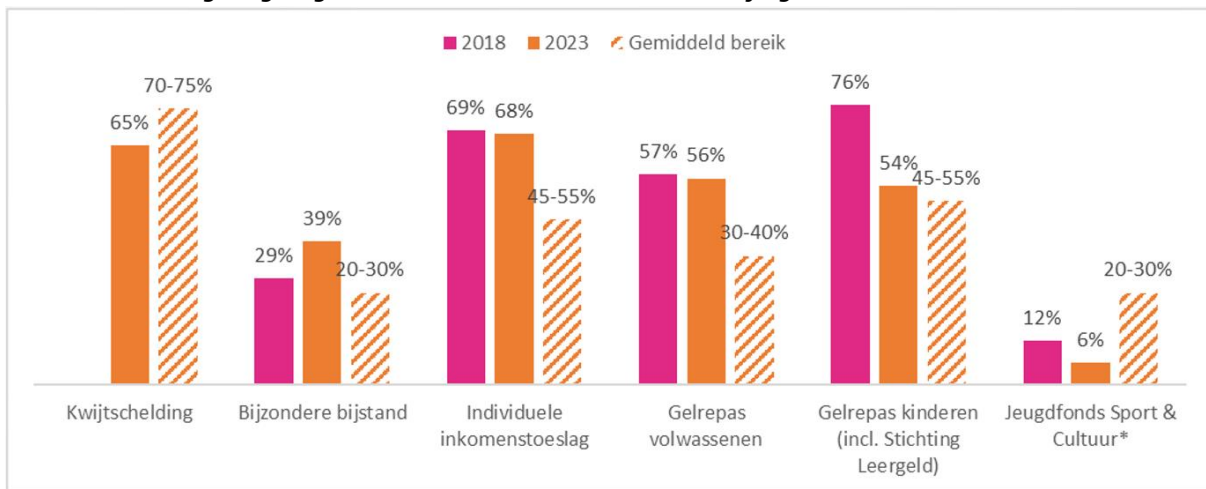
9. alleenstaande;
10. alleenstaande met een zorgvraag;
11. paar.

Waar mogelijk zijn de gegevens van de vorige MER in deze evaluatie opgenomen zodat een vergelijking kan worden gemaakt van het beleid toen en nu. Tijdens de vorige MER waren er specifieke gemeentelijke regelingen voor huishoudens met hogere zorgkosten (collectieve zorgverzekering en meerkostenregeling chronisch zieken) die er als gevolg van bezuinigingen niet meer zijn. De effecten van deze bezuinigingen kunnen niet worden vergeleken omdat bij het onderzoek in 2019 geen huishoudtypes met een zorgvraag zijn onderzocht.

Armoede index

Het aantal huishoudens met een inkomen tot 120% en een laag vermogen is afgenomen van 1450 tot 1217. Dit kan met name worden verklaard doordat meer mensen werk hebben. 36% hiervan ontvangt bijstand, 33% AOW en 31% heeft overige inkomsten. Het aantal kinderen in huishoudens tot 120% is nagenoeg gelijk gebleven, terwijl het totaal aantal kinderen in de gemeente is afgenomen.

Bereik miniregelingen gemeente Renkum t.o.v. het landelijk gemiddelde

Uit de rapportage en bovenstaande grafiek blijkt dat het gebruik van bijzondere bijstand en Individuele inkomstenstoeslag relatief hoog is. Dit kan worden verklaard doordat we in 2023 zijn begonnen de Individuele inkomstenstoeslag pro actief aan te bieden als wij constateerden dat een huishouden hier recht op had. Daarnaast hebben we ketenpartners en bewindvoerders actief geïnformeerd over de mogelijkheden van bijzondere bijstand.

Bij de Gelrepas valt ten opzichte van landelijk vergelijkbare regelingen op dat relatief veel volwassenen in de gemeente Renkum de Gelrepas hebben. Kanttekening daarbij is dat uit de maandelijkse verbruiksoverzichten blijkt dat het gebruik van de pas (dus het tegoed op de pas daadwerkelijk besteden) nog beter kan.

Ten opzichte van 2018 is de doelgroep van kinderen die recht op de Gelrepas hebben toegenomen doordat een inkomensgrens geldt van 150% voor stellen met kinderen. Het aantal kinderen met een Gelrepas is weliswaar ook gestegen, maar in mindere mate dan het aantal kinderen dat er voor in aanmerking zou komen.

Inkomenseffectrapportage

De Inkomenseffectrapportage brengt zoals genoemd voor elf huishoudtypes in beeld wat de bestedingsruimte is na aftrek van alle vaste lasten. Daarbij is uitgegaan van gemiddelde bedragen voor vaste lasten, huishoudelijke uitgaven, reserveringsuitgaven etc. zoals het Nibud die hanteert. In bijlage 3 staat per huishoudcategorie een gedetailleerd overzicht van de gehanteerde bedragen.

Uit de tabellen van hoofdstuk 3.2 blijkt het volgende:

- a. Werken zorgt er in alle gevallen voor dat het maandelijkse budget hoger is dan de bijstand;
- b. Bij huishoudens die alle gemeentelijke regelingen ontvangen, loont werken tegen een hoger inkomen bijna altijd. Alleen voor stellen met kinderen is dit niet altijd het geval;
- c. Huishoudens tot 120% Wsm met een zorgvraag hebben ook met gemeentelijke regelingen onvoldoende budget.

De meeste huishoudens hebben meer bestedingsruimte dan in 2019. Dit komt met name door veranderingen in landelijk beleid zoals de verhoging van het Wettelijk minimumloon en hogere toeslagen.

Huishoudens met een zorgvraag

Huishoudens waar een zorgvraag is, worden door deze zorgvraag vaak geconfronteerd met extra kosten. Uit tabel 3.2.2, 3.2.8 en 3.2.10 blijkt dat deze huishoudens pas vanaf 120% Wsm voldoende budget over houden. Een alleenstaande met een zorgvraag heeft zelfs met gemeentelijke regelingen onvoldoende budget om rond te komen.

Dit is een zorgelijke uitkomst, temeer daar huishoudens met een zorgvraag lang niet altijd de mogelijkheid hebben om meer inkomen te genereren. De vraag is dan ook hoe deze huishoudens het nu financieel doen om rond te komen. Denkbaar is dat een deel van deze huishoudens hulp krijgt van familie, kerk, en/of de Voedselbank. Ook de verwarming lager zetten, besparen op gezonde voeding en zorg mijden zijn voorstelbaar.

Aan de Adviesraad Sociaal Domein is gevraagd of zij zicht hebben op deze groep en hoe zij het financieel redden.

Ouderen

Een alleenstaande AOW'er met een zorgvraag met een inkomen tot 110% Wsm heeft onvoldoende budget voor basisuitgaven en participatie, ook met gemeentelijke regelingen.

Voor een paar in de AOW leeftijd maken de gemeentelijke regelingen het verschil om uit te komen.

Kanttekeningen bij gemiddelde bedragen

De gehanteerde gemiddelde uitgaven betreffen de minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om in bepaalde kosten te voorzien. Het werken met gemiddelden betekent dat huishoudens in een ongunstige situatie zoals een slecht geïsoleerd huis, een hogere huur of kinderopvang, meer zorgkosten, etc., in werkelijkheid minder te besteden hebben. Ook gaat het onderzoek ervan uit dat huishoudens maximaal gebruik maken van alle regelingen en geen schulden hebben. Dat veronderstelt dat huishoudens goed de weg weten te vinden en in hoge mate in staat zijn verstandige keuzes te maken.

Met name alleenstaande ouders lijken veel budget over te houden na alle uitgaven. In gunstige omstandigheden zal dit ook zeker het geval zijn. Enkele kanttekeningen¹ naar aanleiding van de tabellen in bijlage 3 zijn echter van belang:

- a. Voor vervoer is € 32 gerekend en voor werkgerelateerde uitgaven € 70. Werkt de ouder wat verder weg en bv. in onregelmatige dienst, dan is een auto al gauw noodzakelijk. Duidelijk is ook dat de bedragen voor vervoer en werkgerelateerde kosten samen daar niet toereikend voor zijn. Ook is kinderopvang vaak duurder dan de richtlijnen van het Rijk. Gezien de krapte in deze sector is op zoek gaan naar goedkopere opvang niet altijd reëel.
- b. Voor huishoudelijke uitgaven is € 448 gerekend. Dit is bestemd voor voedsel, persoonlijke verzorging, kapper etc.
- c. Reserveringskosten zijn € 299 voor inventaris, kleding, eigen risico zorgverzekering, tandarts, etc.
- d. Uitgaven participatie € 225: bedoeld voor sociale en recreatieve activiteiten. In dit normbedrag zijn de kosten voor een sportabonnement nog niet inbegrepen. Die moeten worden voldaan uit het budget wat overblijft na alle uitgaven.

Tot slot

De Minimaeffectrapportage geeft een diepgaand inzicht in de effecten van ons gemeentelijk beleid. Met de input van de Adviesraad Sociaal Domein en dit rapport gaan wij onderzoeken of wij binnen het budget minimaregelingen kunnen schuiven ten gunste van huishoudens met een zorgvraag. Uiteraard hangt dit samen met besluitvorming over mogelijke bezuinigingen. Uitgangspunt is dat regelingen daar terecht komen waar ze het hardst nodig zijn. Daarnaast is duidelijkheid en uitvoerbaarheid belangrijk: een consistent beleid en zoveel mogelijk dezelfde inkomensgrenzen helpen daarbij.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM,

de secretaris,

M.J.J. (Marcel) Wagener

de burgemeester,

A.M.J. (Agnes) Schaap

¹ De bedragen komen uit tabel B3.3 en betreffen de categorie alleenstaande ouders met kinderen van 3 en 8 jaar